№ 37 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·
na 4 aj staranie za radok drobnymi literam—25 fen.; drobnyje abwiestki па 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 37 (129) Hod II. Wilnia, 9 maja 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Na Uschodzi spakojna.

7 maja.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Pry Lens i Arras i dalej na ŭschod da Bilkur ahoń artyleryi dajszoŭ wialikaj siły. Worahi abstreliwali San-Kanten i iznoŭ rujnawali katedru.

Front niamieckaho Naślednika: Paśla ciažkich strat 5 maja francuzy ŭczora da abiedu nie paczynali nowych szturmoŭ. Tolki paabiedzi wialikije siły pajszli u ataku miž For de Malmezon i Bre, ale byli biez astatku adbity. U wieczary i ŭ naczy paczalisia wostryje ataki na poŭnaczy ad La Fo i i darohi Suasson-Laon. U krywawaj bitwie my ŭczynili ŭ worahoŭ ciažkije straty i udzieržali ŭsie naszy pazycii.

Kala zimowaj hary bitwy trywali ŭwieś dzień. My adabrali paŭnoczny sklon i udzieržali jaho suproć czyślenych szturmoŭ worahoŭ. Szewre — ŭ naszych rukach.

Ad 5 maja miž Suasson i Rejms uziaty ŭ pałon 9 aficeroŭ, 726 sałdatoŭ, zdabyty 41 kulemiot i szybkastrelnyje strelby.

Uczora zbity 14 samalotaŭ worahoŭ.

Uschodni teatr:

Nia liczuczy dcie-nie-dzie ahnia, na ŭsieńkim froncі spakojna.

Makiedonski front: U zawaroci Czernaj artyleryjskaja bitwa dajszła znacznaj siły. Na zachodzi ad Wardara nastupleńnia worahoŭ proci bołharoŭ adbity.

LONDON. »Daily Mail« danosić s Pieciarburha:

Dzieła abarony namieczenych tymczasowym uradam krokaŭ prybyli z Maskwy ŭ Pieciarburh wiernyje uradu kawaleryjskije pałki.

HAAGA. U tuju piatnicu na Niewskim praspekci byli styczki miž sałdatami i staronnikami Lenina. Kala 3000 czlenoŭ partyi Lenina zrabili pachod praz wulicy sa śpiewami. 800 asob mieli strelby i szabli. Demonstranty nieśli znamiony z nadpisami: »Won prawicielstwo! Dawoli wajny!« Niekolki rabotnikoŭ strelali ŭ sałdatoŭ, jakije chacieli wiarnuć ład.

PARYŽ. S Pieciarburha danosiać, szto wialiki kniaź Mikałaj Mikałajewicz naznaczen za hubernatara ŭ Turkiestani.

ŽENIEWA. Anhlicki hłaŭnakamandujuczyj Heg pasłaŭ telehramu rasiejskamu hłaŭnakamandujuczamu Aleksiejewu, winszujuczy z naznaczeńniem. Adkazywajuczy jamu, Aleksiejew adpisaŭ: »Wy možecie być pierakonany, szto, niahledziaczy na trudnaści, zwiazanyje s pieramienaj ładu, rasiejskaja armija znaje swaje abawiazki pierad adważnymi sajuźnikami. Jak tolki pazwolać waŭnki klimatu, jana swaim nastupleńniem akaže pasilnúju paddzieržku sajuźnikam«.

BERLIN (W.T.B.). Lionskije hazety piszuć, szto tymczasowy rasiejski urad zaćwiardziŭ Izwolskaho na stanowiszczy pasła ŭ Paryžy. Izwolski padaŭ prezydentu respubliki swaje paŭnamoczcza.

BERLIN (W.T.B.). Bolej za miljon anhliczan i francuzoŭ bjucca ŭ baju. U niaczutym zmahańni na zachodzi, sajuźniki kinuli ŭ bitwu ŭžo bolsz za miljon dusz. Anhliczanie ŭwiali ŭ boj 44 dywizii. ŭ tym liku 12 — druhi ŭžo raz; heta stanowić 700.000 dusz. Francuzy prabawali dajści pabiedy poŭnymi 53 dywizijami, czysłom bolsz za 400 000 dusz. Jadyny rezultat hetych wializarnych wystupleńnioŭ—heta ahramadnyje straty.

HAAGA. Z Waszyngtonu danosiać: Amerykanski flot wyjechaŭ dzieła zmahańnia s padwodnymi łodkami.

ŽENIEWA. Jak pisze »Matin«, amerykanskije wajennyje karabli prybliżajucca da europejskich wod.

Wilnia, 8 maja 1917 h.

Taja siła, jakuju maje ŭ Rasiei raboтnikoŭ i sałdatoŭ, zusim sprawiadliwa zwanaja „pabocznym prawicielstwam“, — pakazwaje nam najlepiej, szto nastaŭ czarod rabotnickim massam wystupić na arenu hramadzkaho życcia i swajej krepkaj rukoj pakirawać budoŭlaj fundamentoŭ nowaho życcia narodaŭ.

Jasna dla kožnaho, szto nowy ład budzie zaležać ad taho, chto jaho zbuduje. I kali proletaryat u Rasiei nia zdoleje zrabić należnaho kroku i prypiać aktyŭnaje uczaście ŭ tworczaj raboci, dyk tuju rabotu zrobiać druhije —zrobić taja liberalna - nacyonalistycznaja buržuazija, katoraja biez nijakaho sumlewańnia pastarajecca u nowym ładzi zabaspieczyć dla siabie czym bolszuju ŭłaść.

Toje-ž možem skazać ab naszym Kraju. Raniej ci paźniej, u tej ci inszaj formi hramadzianstwo ŭ nas budzie paklikano da orhanizacii nowaho żyćcia ŭ naszaj Baćkaŭszczynie. I charakter nowaj hramadzkaj i dzieržaŭnaj orhanizacii buzie ŭ nas zależać ad tych elementoŭ, jakije patrapiać prylažyć ruku da jaje budowy.

Chto-ž u nas stanowić najbolsz czynny i tworczy element?

Dahetul — treba heta sabie jasna skazać — takim elementam była buržuazija, katoraja mieła i maje najbolsz intelihientnych sił. Jasna, szto jana i pieraważyć pry budowie nowaho naszaho bytu, kali massy miestowaho i wiaskowaho rabocżaho narodu nie zdalejuć, jak treba, orhanizawacca, nia znojduć u swaich radach dawoli kulturnych rabotnikoŭ, katoryje patrapiać dać adpor buržuaznym elementam.

U aposznich czasach my baczyli ŭ naszym Kraju dawoli silny ruch da koncentracii nacyonalnych sił u kožnaho narodu, jaki tut pražywaje. Koncentracija heta, złuczajuczy na hrunci ahulnych nacyonalnych spraŭ usie hramadzkije hrupy i kirunki narodu, mahła, adnak, trywać tolki datul, pakul nie uznimiecca sprawa ustrojstwa na nowych asnowach życcia naszai Baćkaŭszczyny. I woś ciapier, kali my stalmo napierado ŭ ni razwiazki hetaj sprawy, nacyonalnyje koncentracii hublajuć hrunt pad nahami: rabotnik i bahatyr-kapitalist, mužyk-chlebarob i pan-abszarnik nikoli nia zdolejuć znajści takoj formy palitycznaho ładu, katory zdawoliŭ-by abiedźwie starony.

Nastaŭ czas, kab szczyra demokratycznyje elementy, katoryje jeszcze nie razarwali zusim nienaturalnaho i ŭžo nieswajeczasnaho sajuza sa swajej nacyonalistycznaj buržuazijej, zrazumieli, szto im treba zrabić wybar: s kim iści. I toj, chto, sam nie naležaczy da rabotnickaj klasy, ŭsiož-taki szczyra stalo za prawy pracoŭnaho narodu, pawinien pajści dalej popiecz s proletarjackimi massami i pracoŭnym sielanstwam, kab tworczaj pracaj zabaspieczyć jasnuju buduczynu tym, chto swaimi rukami tworyć bahaćcie naszaj starany.

Sielanski ruch.

Telehramy szto-dzień prynosiać wiestki z Rasiei ab razrastajuczymsia ŭsio bolej i bolej sielanskim ruchu. Ruch hety wielmi napaminaje znany ahrarny ruch 1905 hodu: jak tady, tak i ciapier sielanie ŭ Rasiei, a ŭ tym liku i ŭ Biełarusi (napr. u Minszczynie) dabiwajucca razdzielu miž chlebarobami biezmiažowych abszaroŭ dwornych, carskich i kazionnych ziamiel. I choć u dajszoŭszych da nas wiestkach haworycca, szto rewolucyjnaje sielanstwo wystaŭlaje tak-že i palityczyje žadańnia, — my možem śmieła skazać, szto ziemla — heta asnowa ŭsiaho ruchu.

U hetkaj adnastaronnaści — i siła i słabaść sielanskaho ruchu ŭ Rasiei. Siła — bo ŭsia enerhija zhaladaŭszych i prynižanych „mužykoŭ“ kirujecca tolki da adnej mety; słabaść — bo pry nieŭdaczy, pry niemahczymaści zdabyć ziamlu mnohamiljonnyje mužyckije hramady hublajuć źwiaź miž saboj, i ich u adzinoczku zaŭsiody umieli panławolić panujuczyje stany i pasłusznaje im carskaje prawicielstwo. Woś-že, kab sielanski ruch staŭsia takoj siłaj, jakoj nielha zniszczyć i asłabić ni ŭ jakim prypadku, — siłaj, katoraja wyjaŭlałasia by wa ŭsich sprawach hramadzkaho życcia, — ruch hety pawinien staccca ŭsiestaronnim, pawinien apiracca jak na supolnaści interesoŭ sielskich rabotnikoŭ i małaziamielnych chlebarobaŭ, tak i na padnalaści kulturnaści ich

Wielmi cikawa toje, szto ŭ susiedniaj z nami Polszczy sielanski ruch hublaje ahulna-rasiejski rewolucyonizm, i ŭ im pieraważywaje kulturnaja starana. Padobnie, jak u zachodniaj Europi, polskije sielanie pajszli pa darozi orhanizacii i samapomacy na ekonomicznym hrunci, zakładajuczy czyślenyje kooperatywy, kredytnyje tawarystwy, sielska-h spadarskije supołki i t. p. Hetak, majuczy wolnyje hroszy, jany majuć mahczymaść na hramadzki koszt adkrywać jak paczatkowyje narodnyje szkoły, tak i specyalnyje — sielska-haspadarskije, u nawat i hirnna-

zii. U Kaliszskaj huberni, ŭ wioscy Liskowo, znanaj užo s czyślenych ekonomicznych orhanizacij samapomaczy, założena ciapier hetkaja »mužyckaja« himnazija, a pastanoŭka i meta jaje charakteryzuje polski sielanski ruch naahuł.

Jak pisze »Kur. Polsk.«, adzin z orhanizataroŭ »mužyckaj« himnazii tak ab jej apawiedaje:

»Usio žyćcio ŭ himnazii i internacie pływie tak, jak wuczni žyli doma i ŭ poli. U czasi rabot u poli dzieci paśla nawuki iduć pamahać baćkom: kapajuć, hrabiać, žnuć, małociać. Nasz haduniec choć by i skonczyŭ himnaziju, nie pierestanie być mužykom, i ŭ hetym — hordaść Liskowa. Jon budzie wiedać, szto jaho stan — taki-ž samy paczesny, jak kožyn inszy; jon užo nia budzie rwacca za ŭsielakuju canu da miesta, da czynoŭ, da „panstwa“; nia budzie stydacca ni swajho rodu, ni swaich baćkoŭ, jak heta lisznie czasta bywaje z himnazistami, pasyłanymi z hłuchoj wioski ŭ wialiki horad. Naszy haduncy nie prapaduć ani dla wioski, ani dla ralli, ani dla siamji. Woś czamu my nie prynimajem u naszu himnaziju ani miestowych, ani panskich dziaciej. My nia choczem, kab naszaje dzicia choćby i ŭ zabawie paczuło s pahardaj skazanyje słowy: „ty — chamie“...«

Stanowyje himnazii, naahuł, daŭno ŭžo utracili ŭsielaki hrunt: sučasnaje žyćcio zraŭnawało ŭsie stany, i jany jeszcze dzieržacca tolki na papiery dy na ciamnoci ludziej. Ale ŭ meci, da jakoj kirujecca sielanski ruch u Polszczy, a ŭ tym liku liskoŭskaja himnazija, jość mnoha takoha, na szto i nam, biełarusam, nia szkodziło-b zwiarnuć uwahu, — tym bolej, szto, nie wyrekajuczysia swaich damahańnioŭ i nie hublajuczy nadziei na ziamlu, naszy sielanie szmat dzie pajszli pa darozi ekonomicznaj orhanizacii, — naprykład, nie szukajuczy daloka, ŭ takim Bielskim pawieci, dzie ciapier adkrywajucca biełaruskije szkoły i t. p. Ad palakoŭ nasz sielanski ruch pawinien uziać žadańnie wyzwalicca ad duchowaho rabstwa u panoŭ.

Možem śmieła skazać, szto nam heta jeszcze łahczej zrabić, czym naszym polskim bratom: u Polszczy sielan s panami zwiazywaje supolnaja mowa; naszy sielanie haworać swajej rodnaj biełaruskaj mowaj, a pany — polskaj. I nichaj tolki ŭsiudy pazakładajucca biełaruskije narodnyje szkoły, dy hetak nam nia treba budzie s „panskaj łaski“ brać aświetu ŭ czužoj nam polskaj mowi, — dyk i duchowaj panszczynie, ŭ jakoj my dahetul žyli, nastanie kaniec!

Razumiejuć heta pany-palaki. I zatym-to jany naprużajuć usie swaje siły, kab nam nakinuć usiudy polskije szkoły, ŭ czym im szmat pamahaje znacznaja czaść »katalickaho« duchawienstwa. Jany jeszcze nie hublajuć nadziei na toje, szto, abiarnuŭszy biełaruskich sielan u »palakoŭ«, jany na doŭhije hady ŭmacawali by swaju ŭłaść nad naszym narodam.

Dy nie daždуć taho!

H. B.

U Wilni i wakolicach.

† **Jazep Kubilus.** S Pieciarburha dajszła da nas wiestka, szto tamaka 4 marca ŭ balnicy wajenna-medycynskaj akademii pamier Jazep Kubilus, b. deputat I dzieržaŭnaj dumy, litwin, padpisaŭszyj znamienituju u swoj czas «wyborhskuju adozwu».

S. p. Kubilus zyjszoŭ sa świetu akurat u toj moment, kali idei «wybaržcoŭ» paśla doŭhich hadoŭ abiarnulisia ŭ reszci ŭ dzieło.

× **Wažnaja spráwa.** Na aposznich zasiedańniach hramadzianskaho ubodliwaho suda, jakije adbywajucca ciapier akuratna ŭ kožny paniadziełak a 7 hadz. wiecz. (Wilenskaja 20, 3), byŭ razhledžen cały rad spraŭ, kali haspadary damoŭ pazywali swaich nieapłatnych kwaterantoŭ, damahajuczysia ich wysialeńnia. Hramadzianski sud, prynimajuczy pad uwahu, szto ŭ inszych haspadaroŭ kwateranty nie płaciać niczoha ŭžo pa 2 hady i szto na ich prychodzicca rabić jeszcze zatraty (na aczystku panadworkaŭ, śmietnikoŭ, adchožych miejsc) prymuszen byŭ zdawolić žadańnie haspadaroŭ, prynimajuczy rezoluciju ab wysialeńni. Adnak, uważajuczy, szto ŭ paadzinokich prypadkach pryczynaj nieapłatnaści była krajniaja biednaść, sud u takich prypadkach zwiertaŭsia da uradu sajuza kwaterantoŭ s prośbaj pamahczy wysielanym znajści darmowuju ci za tannuju canu kwateru.

Miestowaje upraŭleńnie, da katoraho sajuz kwaterantoŭ zwiertaŭsia ab darmowyje kwatery dla biedakoŭ, dawoli achwotnie pamahało aposznim. Ale tut uznimałosia nowaje pytańnie, razwiazać katoraje nie tak lohka: heta — pytańnie ab pierawozcy reczej s kwatery na kwateru.

Pry ciapierasznim pałažeńni ŭ naszym mieści ceny za pierawozku reczej stajać niezwyczajna wysokije, i biedakam nima zmohi naniać chwurmanku. I ŭ hetaj sprawi im treba pamahczy,—tym bolej, szto apryczuhodliwaho suda wynosić czyśienyje pastanowy ab wysialeńni i sud uradowy.

× **Urad sajuza damaŭłaśnikoŭ** (Wilenskaja 23) wywozić śmiaćcio pa 2 m. za adnakonny i 3 m. za parakonny woz.

× **Wilenskaje t-wo szyreńnia praświety miž žydami.** U aktowaj sali szkoły dla dzieŭczat pry Bazyljanskaj wulicy adbyŭsia ahulny schod žydoŭskaho t-wa szyreńnia praświety. Paradak dnia byŭ hetki: sprawozdacza uradu za 1916 hod; wybary 6 nowych czlenoŭ uradu i 5 czlenoŭ rewizyjnaj kamisii. Marszałkawaŭ d-r Olszwangier, za pisara byŭ Remigolski. Sprawozdaczu za 1916 hod praczytaŭ d-r Szabad.

T-wo ŭ tym hadu adkryło na Antokali 1 szkołu dla chłapcoŭ, 1—dla dzieŭczat i 1 mieszanuju, a także technicznyje kursy, jakije skonczyli 13 dusz

× **Kooperatywa „Rabotnik“.** Czleny prafesyonalnych sajuzoŭ mohuć pastupać czlenami ŭ kooperatywu «Rabotnik». Jany mohuć tady atrymliwać na swaje karty chleb s piekarni kooperatywy.

× **U licytacyjnaj sali** miestowaho lombardu (Trockaja 14) 9, 10 i 11 maja ad 10 da 2 hadz. budzie adbywacca publicznaja pradaža założenych reczej, za katoryje niapłoczeny pracenty ad 31 lipnia 1916 h.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 41 fen., pry kupli — 2 m. 45 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
„ „ z 2 na 3	+ 7,5°	— 2°
„ „ z 3 na 4	+ 8,5°	— 1,5°
„ „ z 4 na 5	+ 15,5°	+ 1,5

Z USIAHO KRAJU.

Tarhowyje pałaty ŭ mieżach Ob. Ost.

Ū naszym Kraju ciapier jość sześć »addziełoŭ tarhowaj pałaty: u Wilni, Biełastoku, Hrodni, Koŭni, Libawie i Mitawie, — znaczyć, try ŭ Biełarusi, adna ŭ Litwie i dzwie ŭ Kurlandii.

Dadatkowy padatak.

Dadatkowy padatak na papirosy ŭ mieżach Ober Ost pawodłuh nowaho zahadu stanowić: za 1000 papiros canoj pa 1½ fen. — 5 m., ad 2¼ da 2½ fen. — 7.50 m.

Zabarona mieniać hroszy za płatu.

Hłaŭnakamandujuczyj na Ŭschodzi wydaŭ zahad, zabaraniajuczy mieniać niamieckije rubli na marki za płatu. Za naruszeńnia hetaho karacimuć sztrafam braszmi da 5,000 m., abo wastroham da 1 hodu.

»Niamieckije rubli«.

U krasawiku abulnaja suma niamieckich rubloŭ u aboroci s 60.769.932 rub. uzrasła da 69.122.832 rub. Najbolsz uzros abarot bumažek pa 20 k.: s 740.000 da 1.840.000 rub. Czysło bumažek pa 50 kap. — z 2.746.979 rub. da 3.764.171 rub., a pa 1 rub. — s 5.234.076 da 5.908.610 rub. Czysło storublowak z 10.958.700 rub. pamienszało da 9.416.900.

HRODNIA. U huberskim archiwie znajszli kala 400 sszytkoŭ s pruskimi dakumentami z hadoŭ 1797 — 1806, datykajuczymi upraŭleńnia »Nowych Uschodnich Prusaŭ«, jak tady nazywali czaść Biełarusi, katoraja pry trejcim razdzieli Reczypospolitaj adyjszła pad Prusy.

HRODNIA. Ad paniadziełku, 7 maja, jak pisze »Grodn. Ztg.«, na ŭsich, chto nie zapłaciŭ dahetul padatkoŭ, nakładajecca kara — 60%

HRANDZIACZY. U sielanina F. ukrali s paszy wialikuju cielnuju karowu.

WIŁKOWISZKI. Za wymahańnie hroszy adnaho tutejszaho žychara zasudzili ŭ wastroh dzieła nawiki ŭsish katoryje ŭ aposznim czasi czasta zanimalisia hetkaj »rabotaj«.

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

Pierszy hrom.

Hołasam Boha, cicha i ważna
Hrom prakaciŭsia ŭ hary.
Łuh adazwaŭsia hromu praciažna,
Les adhuknuŭsia stary;
Wozduch zatrossia, drohnuło pole,
Hory toj huk paniaśli.
U hetym raskacie čujecca wola,
Čujecca radaść ziamli.
U hrukacie hetym mnoha jość siły.
Čujecca moc i prastor...
Pieršyje hromy! Sercu wy miły,
Dorah mnie waš razhawor!
Mił majmu sercu homan daloki,
Hromu wiasnowaho šum.
Hrom ty mahutny, hrom adzinoki!
Skolki zbudziŭ ty mnie dum!
Mocna-ž mianie ty kličeš na wolu,
— Ciažka biaz woli mnie tut...
Kłaniajcieś, hromy, rodnamu polu,
Rodny witajcie moj kut!

Jakub Kołas.

Minski wastroh
26.V.1910.

Ciažkaja nawuka.

(Apawiedańnie)

— Ničoha nia može być ciažejšaho, jak nie ŭ paru nawuka,—kazaŭ mnie adzin wučony.

Jak lohka pryjmaje jaje dziciaczy rozum, tak trudna ŭwahnać u staruju haławu. I heta praŭda.

Wučyli i nas kaliś hramacie, ale tolki nia ŭ domu, a jak pazdawali ŭ sałdaty; nikoli nia možna zabycca, skolki hora nabraŭsia biedak wučyciel s tymi durniami.

Nie kažu, što wučyli ŭsich,—nie, ale tolki samych tych, što mielisia na staršych wywiaści.

Uzialisia pierš za arychmetyku — za čatyry prawiły. Rastłumačyli, što heta składańnie, adličańnie, — ani ŭ zub chłopcy nie ŭciamiuć, što da čaho.

Uzławaŭsia raz wučyciel, wywioŭ sałdacika Ahurka na kazarmu i kaže:

— Nu, woś, prymieram, ja daju tabie 20 kapiejek.

— Błahadaru!—z radaściu kaže Ahurok.

— Dy pačekaj-že, słuchaj wuchami! prymieram tolki... I za hetyje hrošy ty pojdzieš i wypješ čarku harełki.

— Słušaju, słušaju!

—- A čarka harełki kaštuje 10 kapiejek. Skolki ŭ ciabie astaniecca hrošy?

— 10 kapiejek.

— Dobra, dobra. A jak že budzie nazywacca hetaje dziejstwije?

— Wypiŭkaj, waše błaharodździe.

— Sadzisia, dureń! — i zawie druhoha, ale i toj nia lepšy za Ahurka.

Tak pa trochu dajšli da rozumu i z bolšaho ŭžo wiedali, što heta za jana—arychmetyka.

Uzialisia za historyju. Wo, dzie jašče zakirwašy, kab wiedali, nichaj jaje, razam! Što dzień, bywało, harujem s knižkaj u rukach i ani z miejsca.

Woś, raz wučyciel i pytaje nas:

— Čy čytajecie historyju?

— A jak že — čytajem što dzień.

— Nu, a chto z was wiedaje, chto byŭ Sokrat? Maŭčym, jak adzin, ani słowa...

— Skažy ty, Zahwazdka,—zwiarnuŭsia da pieršaho.

— Nia wiedaju.

— Nu, a ty, Zasłanka?

— Nia wiedaju.

— Nu, a ty, Chrapun, peŭnie wiedaješ, kali uśmiechaješsia. Skažy mnie, chto byŭ Sokrat?

— Sokrat — heta byŭ žarabok u 3-m eskadronie! — śmieła adkazaŭ Chrapun.

Hałubok.

JURBURG. 20 maja tut pry miestowaj balnicy paczynajucca 4-miesiaczny kursy dla siaścior milaserdzia. Pastupać na ich mohuć dziaŭczaty, jakije skonczyli prynamsi narodnuju szkołu. Nawuka — biezpłatnaja. Padobnyje kursy buduć i ŭ Telszach.

LIBAWA. Miestowaje upraŭleńnie naznaczyło 80 rewizoraŭ kwater. Jany pawinny ahledać kwatery, jakaja ŭ ich czystaść.

MITAWA. Najstarejszy czeławiek wa ŭsim kraju — heta, jak wykazaŭ spisak spis paszpartoŭ, łatyszka, daŭyŭszaja 119 hadoŭ. Jana radziłasia ŭ 1798 hadu. Kali jana była dziaŭczynkaj, łatyszy jaszcze żyli pad panszczynaj i nia mieli swajej literatury.

Apawieszczeńnie.

1000 marak nahrady.

14 krasawika szaściora rasiejskich wajennych napali na landszturmmanna Sztejnbeka, 73 haapadarskaj roty, ŭ wioscy Witglery, kala Gryczkabudy, Władysławoŭskaho paw., i zastrelili jaho. Jamu było zahadano wyszukać u wioscy małocznych karoŭ, uziać proby małaka i znajści ukrytaje zbożże. Żandarski patrul u Gryszkabudzie dawioŭ, szto napaść była zroblena na padworku haspadara Kabielskaho ŭ Widglerach. Trup spiersza zakapali ŭ humnie; wieczaram, jak sciamnieło, jaho wykapali adtul, prywiazali da jaho kamień i kinuli ŭ susiedniuju sażałku.
21 krasawika trup byŭ znojdzien.
Korpusnaja żandarmeryja aresztawała 11 asob, katoryje byli pry tym, abo wiedali ab bytnaści rasiejcoŭ u wioscy, ale ab hetym nie danieśli.
Winawajcy dahetul nie mahli być wykryty.
Chto zadzierżyć winawajcoŭ, abo ich supolnikoŭ, ci daść wiedamaści, katoryje daduć mahczymaść aresztawać i pakarać ich, toj atrymaje nahradu da 1000 marak.
Usie wiedamaści treba dawać Krejshaŭptmannu u Władysławowie, abo na najbliżejszuju żandarskuju stanciju.
Ciażkije kary żduć tych, chto daść winawajcam schoŭku ci jakuju-kolečy pomacz.

Wilna, u mai 1917 h.

Der Chef der Militärverwaltung Litauen Franz Josef Fürst von Isenburg-Birstein Oberstleutnant á la Suite der Armee.

Z usiaho świetu.

ŻENIEWA. Swiatkawańnie 1 maja francuskimi socyalistami i prafesyonalnymi sajuzami—heta była wializnaja demonstracyja za pierehawory i mir. Na mityngu, jaki adbyŭsia u hmachu paryżskich prafesyonalnych sajuzoŭ, było 10,000 dusz. Mityng pryniaŭ rezoluciju ab miry, ale cenzura nie pazwoliła nadrukawać jaje.

Ahulna-rabotnicki sajuz wypuściŭ 1 maja adozwu, wyjaŭlajuczy zhodliwaść francuskaho proletaryatu s prahramaj rasiejskich socyalistoŭ, katoryje żadajuć mira biez zawajewańnioŭ i anneksij.

BERLIN. Socyal-demokraty ŭ Rejchstagu zapras prawicielstwu ab jaho wajennych metach.

BERLIN (W.T.B.). Kamisija dzieła prahladu konstytucii adbyła pierszuju naradu. Predłażeńnie socyal-demokratoŭ ab reformi wybarnaho prawa damahajecca, kab wybary ŭ Rejchstag adbywalisia na asnowi ahulnych, roŭnych, prastych i proporcyonalnych wybaroŭ s tajnaj padaczaj hałasoŭ. Prawo padawać hołas pawinno prynależać usim hramadzianam Niamieczczyny, skonczyŭszym 20 hadoŭ, biaz roznicy poła. Padobnaje-ż prawo pawinno być ustanoŭleno wa ŭsich niamieckich krajoch i ŭ Elzas-Lotaryahii.

ROTTERDAM. «Times» damajecca, kab karala Konstantyna czym skarej wydalili z Hrecii, kab wajennyje operacii na Bałkanach mahli razwiwacca biez praszkod.

PARYŻ. Prafesar Pinar pisze ŭ «Journale»:
«Francija idzie na-sustrecz swajej pahibieli: za aposznije 4 miesiacy 1914 h. na 100 prypadkoŭ śmierci wypadało 71 naradzin; u 1915 h. — na 100 prypadkoŭ śmierci 65 naradzin; u 1916 — na 100 śmiercięj 42 naradziny; ŭ 1917—za pierszyje 3 miesiacy — na 100 prypadkoŭ śmierci 30 naradzin».

Rewolucija u Rasiei.

PIECIARBURH. Generalisimus Aleksiejew prybyŭ na Ryżski front.
Hienerał Brusiłow prykazam pa armii zabaraniŭ sałdatam paddzierżywać znosiny z worahami, katoryje karystajuć z hetaho dzieła szpionstwa.

LONDON. „Morning Post" danosić:
Za aposzni czas Piecisrburh staŭsia arenaj partyjnaho zmahańnia. Spażyŭnyje sprawy nie paprawilisia, a bespiecznaść asoby pamienszała. Uzrastaje czysło ciażkich prastupkoŭ.
Pawodłuh finlandzkich hazet, u rasiejskaj armii budzie skasowan czyn aficera. Usie czleny armii buduć nazywacca sałdatami, a kamandujuczyje hienerały — kamandujuczymi sałdatami.

LUGANO. »Corr. d. Sera« danosić ab wostrych napaściach na Lenina i jaho staronnikoŭ.
Kamitet aficeroŭ zażadaŭ ad rady rabotnikoŭ aresztu Lenina, kab zrabić jaho niaszkodnym. Adnak, hetaje żadańnie było adkinuto ŭ imia swabody.
Na wulicach i schodkach czasta uznimajucca wostryje styczki miż staronnikami i worahami Lenina. Pry hetym adny adnych aresztoŭwajuć.

PIECIARBURH (P.T.A.). Pa zahadu tymczasowaho uradu, narodu dadzieno prawo sajuzoŭ i sabrańnioŭ.

KOPENHAGA. »Socialdemokraten« atrymała z Briussela telehramu ad dwoch rasiejskich socyalistoŭ: Romanowa i Tatarinowa, katoryje prosiać pasłać telehramu dalej — u Piecarburh na ruki Czcheidze i Kierenskaho. U telehrami haworycca:
»Hrupa palitycznych emihrantoŭ prosiać was dać im mahczymaść wiarnucca ŭ Rasieju ŭ zamienu na adpawiednaje czysło cywilnych pałonnych niemcoŭ, jakije znachodziacca ŭ Rasiei.
Czleny 2-oj Dzierżaŭnaj Dumy:
Romanow
Tatarinow«.

SZTOKHOLM. Rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ apawieszczaje swaju zajawu, każuczy:
»Rasiejskaja demokracija nie maje niczoha supolnaho z zajawami Milukowa ab metach wajny. Naadwarot, rasiejskaja rewolucyjnaja demokracija nie dapuścić, kab dzieła hetkich i im padobnych met lilasia kroŭ. Rada rabotnikoŭ zhodliwa ŭsiemi hałasami wyskazała żadańnie mira biez zawajewańnioŭ i adpłat, dy ad hetaj zajawy nikoli nie adraczecca«.

KOPENHAGA. Pawodłuh wiestak s Piecïarburha, u hłaŭnaj kamandzie i ŭ tymczasowym uradzie panuje ŭnutrenaja niazhoda, katoraja wyzawie rosnyje pieramieny ŭ składzi kamandy. U piecïarburskich kruhach bajacca, szto hienerał Aleksiejew, tolki szto pryjechaŭszyj na ryżski front, pastarajecca wydalić niepryjchilnych jamu i niebaspiecznych swaimi zdolnaściami hienerałoŭ i zamianić ich swaimi prychilnikami.

LONDON. »Daily News« danosić s Piecïarburha:
Pawodłuh upornych czutak, Milukow wyjdzie ŭ adstaŭku.

SZTOKHOLM. U tutejszych rasiejskich kruhach dumajuć, szto tymczasowy urad pierebiarecca s Piecïarburha ŭ Maskwu, bo ŭ Piecïarburzi jon nia czujecca bolsz baspiecznych s pryczyny pierachodu wojsk na staranu rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ.

SZTOKHOLM. Miż abiedźwymi hrupami rabotnikoŭ, s katorych adna trebuje 8 mi. a druhaja — 5 ci hadzinnaho raboczaho dnia, jak pisze dzień, byli krywawyje styczki na fabrykach. Niekolki rabotnikoŭ zabity, mnoha ciażka ranienych.

PIECIARBURH (P.T.A.). S pryczyny ŭczorasznich razruchoŭ spaŭnicielnaja kamisija rady rabotnikoŭ i sałdateŭ usiemi hałasami pastanawiła na jaszcze dwa dni zabaranić usielakije sabrańnia i demonstracii. Każnaho, chto ustroić aružnuju demonstraciju ci paczynie strelać, buduć liczyć zdradnikam sprawy rewolucii. Spaŭnicielnaja kamisija u adozwie swajej pryzywaje narod da spakoju, paradku i dyscypliny i wymahaje, kab sałdaty chadzili biez aružža i spaŭniali zahady spaŭnicielnaj kamisii tolki prawieryŭszy ich. Adozwa pryzywaje rabotnikoŭ i milicii chadzić na sabranie i demonstracii biez aružža.

ŻENIEWA. Hawas danosić s Piecïarburha:
Spaŭnicielnaja kamisija rabotnikoŭ i sałdatoŭ zajawiła, szto jana parupicca kab rabotnickije demonstracii prypynilisia.
Hazety krajnich lewych dalej napadajuć na tymczasowy urad i na Milukowa.
Partyja kadetoŭ wypuściła adozwu, pryzywajuczy narod aścierożna adnasicca da napaściej na tymczasowy urad, katory nie wiadzie palityki zawajewańnioŭ, a tolki palityku woli, cześci i baspiecznaści rasiejskaho narodu.

PARYŻ. «Tamps» danosić s Piecïarburha, szto pry spaŭnicielnaj kamisii rady rab. i sałd. ŭładżeno biuro dzieła zahranicznych znosin s czużymi dzierżawami. Czlen dumy Skobielew naznaczen za kiraŭnika hetaho biuro.

SZTOKHOLM. Czysło sałdatoŭ, pakinuŭszych armiju biez pazwaleńnia, jak byŭ pry razdzieli ziamiel, dachodzić kala czwierci miljona.

AMSTERDAM. Hłaŭnakamandujuczyj Aleksiejew prybyŭ u Piecïarburh dzieła pierehaworaŭ z wajennym ministram, służbowaje pałażeńnie katoraho s pryczyny chwaroby niaŭwiordaje.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

4.V. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci En, 30 kilometroŭ szyrokim, adbita nowaja sproba anhliczan prarwacca, zroblenaja 16 ci 17 dywizijami. Tolki ŭ Frenn worahi ŭwarwalisia. Pry Bilkur u rukach worahoŭ astalisia niewialikije czaści pieredniaho akopu. Aprycz wialikich krywawych strat, worahi utracili bolsz za 1000 pałonnych.

Front niamieckaho Naślednika: Na poŭnaczy ad linii Suasson—Rejms artyleryjskaja bitwa jdzie poŭnym chodam. Pry Bre ahniom adbity niekolki francuskich szturmoŭ.

Worahi utracili 10 samalotaŭ.

Uschodni teatr.

U Karpatach, na poŭnaczy ad daliny Susita, była nieŭdacznaja ataka troch rasiejskich bataljonaŭ.

Makiedonski front: U roznych miescoch momentami wostry ahoń artylerji.

5.V. Zachodni teatr.

Front Rupechta Bawarskaho: Na fronci Arras ŭczora iszli tolki bitwy naabapoł Bilkur. Ahulnaje czysło pałonnych uzrasło da 10 aficeroŭ i 1225 anhlickich sałdatoŭ. Uziaty nia mieniej 35 kulemiotaŭ.

Front niamieckaho Naślednika: Miż En i Brimon adbity szturmy 4 francuskich dywizij. Na ŭschodzi ad La-Newill uziaty 500 pałonnych francuzoŭ i niekolki kulemiotaŭ. Na poŭnaczy ad Pronn adbity francuskije szturmy, wiedzienyje niekolkimi dywizijami. Pry Norua ŭziaty ŭ pałon 100 francuzoŭ.

Worahi utracili ŭczora 7 samalotaŭ i 1 łatuczy szar.

Uschodni teatr:

Miż Kowelem i Stanisławowym — wostry rasiejski ahoń, na katory my adkazywali.

Makiedonski front: U zawaroci Czernaj, na zachodzi ad woziera Dojran i ŭ dalinie Strumy wostry ahoń artylerji.

6.V. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U wakolicach Arras, na-abapoł Skarp i pry Kean adbity silnyje nastupleńnia anhliczan. Na poŭdni ad Kambre, pry szturmach na Willi-Pinisz i Gonlil anhliczanie mieli wialikije darennyje straty.

Front niamieckaho Naślednika: Paśla adbitaho francuskaho szturma dziela prarywu, zroblenaho 16 krasawika, francuzy ŭsiemi sposabami pryhatawali nowy szturm. Razbityje dywizii byli zamienieny druhimi. Artyleryjskį i minamiotny ahoń z dnia na dzień krapczeŭ i dajszoŭ najwialikszaj siły za ŭwieś czas wajny. Ŭczora ranicaj miż Elat i Kraon paczaŭsia nowy szturm dzieła prarywu, na szyryni 35 kilom. U ciażkaj bitwie, trywaŭszaj da pozdnaj noczy, ahramadnaj siły, ahulnie każuczy, adbit. U paadzinokich punktach jeszcze trywaje bitwa za naszy pieradnije akopy. Z asabliwaj siłaj szturmawali francuzy Zimowuju hary, na kataraj naszy pazycii byli z ŭsich bakoŭ zrujnowany ahniom. Hara i wioska Szerwre na skłoni jaje astałasia ŭ rukach francuzoŭ. Uziaty u pałon niekolki sot francuzoŭ. Czysło ŭziatych 4 maja pałonnych dajszło 671, a dabycze — 20 kulemiotaŭ i 50 szybkastrelnych streib.

Worahi utracili 14 samalotaŭ i 2 latuczyje szary.

Uschodni teatr:

Nad Odessaj uczora zjawiŭsia pierszy niamiecki samalot.

Makiedonski front: Silny ahoń artyleryj ŭ zawaroci Czernaj i pry Paralowie.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 4.V. Italjanski teatr: Na ŭsieńkim fronci artyleryjskaja i minamiotnaja bitwa. U wakolicach Gercu italjanskaja ataka z gazami nie ŭdałasia. U bitwach na pawietry worahi utracili 4 samaloty.

Naszy latuny atakawali Kodigoro, ŭ uści Po, i Wałonu, dzie byli silnyje ŭzrywy, widocznyje za 50 marskich mil.

WIENA 6.V. Italjanski teatr: Siahońnia ŭ naczy naszym patrulam udałosia ŭ wakolicn ŭwarwacca ŭ akopy worahoŭ i ŭziać u pałon 1 aficera 50 sałdatoŭ.

Zjezd socyalistoŭ.

BERLIN. Na socyalistyczny zjezd u Sztokholmi jeduć z Niamieczczyny 9 delehatoŭ.

SOFIJA. Boŭharskije socyalisty Sakarow, Dryjdrow i Janułow wyjechali ŭ Sztokholm. Jany zatrymajncca ŭ Budapeszci, Wieni i Sztokholmi dziela pierehaworaŭ sa swaimi tamtejszymi adnadumcami. Zdajecca pajeduć jeszcze dwa boŭharskije socyalisty.

BERLIN. Hazety danosiać, szto socyalistyczny zjezd u Sztokholmi budzie trywać ažno da zamireńnia.

ROTTERDAM. Dumka ab sztokholmskim socyalistycznym zjezdzi zjawiłasia najpiersz u hołandzkich socyał-demokratycznych kruhach. Da jaje dałuczylisia szwedzkije socyalisty. Paśla byli zaproszeny da supolnaj pracy socyalisty Danii i Norwehii.

Asobnyje narady paadzinokich delehacij pacznucca 15 maja. Ahulnaja konferencija—nie raniej 10 czerwienia. Na ahulnaj konferencii buduć wystupać czieny na mocy pastanowy paadzinokich delehacij.

Kala wajny.

Za czužuju sprawu.

BERLIN. U bitwie pry Rejmsie, 30 krasawika, na ŭschodzi ad Berri-o-Bak, dzie szturmawali rasiejcy, na wuzkim fronci adnej dywizii naliczeno 600 rasiejskich trupoŭ.

BERLIN. Ahulnyje straty anhliczan i francuzoŭ ad paczatku anhlicka-francuskaho nastupleńnia na Arras i ŭ Szampani dachodziać nia miensz 300 000 dusz.

BAZEL. Paryžskije hazety abureny biaczczynnaściu Rasiei, katoraja daje niemcam mahczymaść pierakidywać z uschodniaho frontu na zachod wialikije hramady wojska. Panuje pahlad, szto Rasiei para ŭžo kinuć światkawańnie rewolucii i pryhatawacca da enerhicznaho nastupleńnia.

LONDON (Reŭter). Wajenny transport „Dalarad“, jomkaściu 11.120 tonn, z aŭstralijskim wojskam zatoplen 25 krasawika padwodnaj łodkaj u 30 milach ad bierahu. Usich sałdatoŭ udałosia wyratawać.

Anhlicki parachod „Gena“, 2864 tonny, zatoplen torpedaj, wypuszczenaj niamieckim samalotam.

BERLIN (W.T.B.). Iznoŭ zatopleno 18 tarhowych karabloŭ, jomkaściu razam 56.000 tonn. U hetym liku—8 karabloŭ, 24500 tonn, u Anhlickim kanali.

BERLIN (W.T.B.). Iznoŭ zatopleny 7 parachodaŭ i 5 parusnikoŭ jomkaściu razam 32.500 tonn, bolszaja czaść u Anhlickim kanali.

BERLIN W.T.B.). Ad 1 krasawika da 6 maja niamieckije padwodnyje łodki zatapili bolsz za 1 miljon tonn.

BERLIN. Feldfebel Fesner, zbiŭszy 12 samalotaŭ, pahib u bitwie na pawietry.

BERLIN. Anhlickaja hłaŭnaja kamanda sulić kožnamu, chto zabje ci woźmie ŭ pałon u bitwie na pawietry Richthofena, zbiŭszaho ŭžo 52 worahoŭ, kryž Wiktoryi, pawyszeńnie czynu, samalot, 100,000 m. hraszyma i pryz fabryki, samalotu katoraj užywaŭ pabiedziciel.

BERLIN (W.T.B). Socyał-demokratycznaja partyja Rejchstagu padała hetkij zapros:

«Ci wiadoma p. Impierskamu Kancleru, szto prawicielstwo Rasiei i sajuzny z nami aŭstryjacki urad zajawili zhodliwa ab swajej achwocie zamirycca biez anneksij? Szto dumaje zrabić p. Impierski Kancler, kab u zhodzi z usimi wajujuczymi prawicielstwami spadziewany mir byŭ zroblen z ahulnaho sahłasu biez anneksij i biez kontrybucij?»

ŽENIEWA. S francuskich hazet widać, szto u Francii žadańnie mira uzrasło paśla nieŭdacznych sprob prarwacca na En i ŭ Szampani.

Socyalistyczny „Bonnet Rouge“ pisze, szto dahetul usia uwaha była zwierniena na wajennyje operacii, a ciapier usie zwiertajuć jaje na pierehawory za zialonym stałom.

ŽENIEWA. Pawodłuh hazetnych wiestak z Ameryki, tamaka idzie silny ruch proci naboru rekrutoŭ. Staronniki radykalnych socyalistoŭ i staronniki mira apawieścili, szto jany nie jawiacca na ahlad.

BERLIN (W.T.B.). U naczy z 2 na 3 maja na uzbiarežžy Flandryi my zatapili ŭ worahoŭ matornuju torpednuju łodku i tak ciažka papsawali druhuju, szto i jana, treba dumać, hetak sama zatanuła.

ABWIESTKI.

Drukawana ŭ drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej